

Campus Obert

CUESTIONES DE
ACTUALIDAD
DESDE LA
ÓPTICA DE
EXPERTOS
UNIVERSITARIOS

COORDINACIÓN

Sebastià Serra i
Busquets

♦
Antoni Vives
Reus

♦
Rafel Puigserver
Pou (CEDOC-UIB)

► TEMA

El llegat del papa Francesc

El món en general i els catòlics en particular han perdut un home de bondat i de pau, intel·ligent i coratjós. Un papa a qui no li va tremolar ni el pols ni la veu en intentar viure de la manera que predicava Jesús, i sense defugir dels desafiaments i dels problemes que té l'Església i la fe catòlica arreu del món.

10 anys de la 'Laudato Si'. Una primera valoració

♦♦ Sebastià Serra i Morro *

A l'llarg del seu pontificat, el papa Francesc va escriure quatre Encíclics: *Lumen fidei* (2013), *Laudato si'* (2015), *Fratelli tutti* (2020) i *Dilexit nos* (2024); set Exhortacions Apostòliques, entre les quals *Querida Amazonia* (2020) i *Laudate deum* (2023); noranta-vuit Cartes Apostòliques, entre les

quals *Fratello sole* (2024) per a una transició cap a un model de desenvolupament sostenible.

L'Encíclica amb més ressò ha estat la *Laudato si'* (LS) sobre la cura de la casa de tots. El 24 de maig es complirà el 10è. aniversari de la seva proclamació. Recordem que el 2015 l'AIE avisava de la insuficiència de les mesures proposades per a limitar l'augment de la temperatura; se celebrava la Cimera de l'ONU pel Desenvolupament Sostenible i

l'aprovació de l'Agenda 2030 i la Conferència de París sobre Canvi Climàtic.

La LS fou preparada a partir d'un primer esborrany, però després arribà una allau d'aportacions de científics, activistes, filòsofs, empresaris, polítics... La LS rebé crítiques positives: escrit amb l'ajuda d'un gran equip de teòlegs, filòsofs i científics; el papa Francesc escriu com un Pastor gelós que té cura de la casa comuna. I molt negatives: Papa marxista; millor que deixin la ciència als científics; arrogància; línia del socialisme llatinoamericà... fins i tot des de la mateixa Església: es

basa en teories científiques discutides; es tracta de línies directrius, no destinades a formar part del magisteri pontifici.

El compromís del papa Francesc amb la cura de la Terra continua en les iniciatives mundials i locals per a protegir la Casa Comuna: Moviment LS, Ecoparòquies, Economia de Francesc... Setmana LS, Temps de la Creació... Aquest escrit vol retrè un

humil homenatge al papa Francesc amb motiu del seu traspàs. Al cel sia.

* Delegació pastoral d'ecologia i cura de la Creació

► TEMA

L'enigma del llenguatge

Un nou estudi desafia el consens científic i qüestiona la creença que el llenguatge és exclusiu de l'Homo sapiens, argumentant que l'Homo erectus ja posseïa una forma de comunicació complexa per a la navegació. La recerca obre un nou debat sobre l'origen del llenguatge i la nostra relació amb altres espècies.

¿Y si sí hablaban?

♦♦ Javier González Vidal *

Circulan testimonis de animals comunicant-se de formes eficaces y complejas, formas consideradas exclusivas de nuestra especie. Con ello, crece la controversia en torno al lenguaje animal, pese al aparente consenso científico acerca de sus límites: «el sistema de asociación y comunicación, proceso cognitivo superior y capacidad de

articulación verbal que denominamos lenguaje es exclusivo de Homo sapiens».

El lingüista Rudolf Botha desafia dicha concepción en el estudio *Did Homo erectus Have Language? The Seafaring Inference* (2024), de gran repercusión en medios especializados.

A través del método inferencial, Botha argumenta que la evidencia arqueológica de la existencia de navegación en poblaciones de Homo erectus no podría haberse dado sin la capacidad de dichos

grupos de transmitir conocimientos específicos y lograr un cierto grado de organización social. De lo anterior, según Botha, se infiere el uso del lenguaje por una especie y en un período muy anterior a sapiens.

Asimismo, el estudio refiere otros fenómenos que algunos autores ya señalaron como condiciones para la aparición de un protolenguaje, como el comportamiento simbólico en el tratamiento de

herramientas, la ocupación de nuevos nichos ecológicos o la recolección-carroño, que requerirían transmitir información más allá de su rango sensorial inmediato.

Si bien no aporta evidencias inequívocas, difícil empresa teniendo en cuenta que los primeros testimonios de lenguaje escrito son muy posteriores y que el estudio del cerebro de estos homínidos a través de restos materiales es limitado, se abre una sugerente línea de investigación.

Este y otros debates suscitados por la arqueología en torno a capacidades supuestamente exclusivas de Homo sapiens presentes en otros homínidos nos aproximan a la comprensión de nuestra naturaleza y evolución, a la vez que nos animan a repensar nuestra relación con el resto de especies.

* Máster en Investigación Histórica, UNED

► TEMA

Símbol de pau i diplomàcia xinesa

Des de fa anys, la Xina ha utilitzat l'os panda, un animal emblemàtic, com a eina diplomàtica, passant d'emprar-los com a regals fins a esdevenir préstecs amb condicions. A continuació trobareu la història d'una excepció: el cas excepcional de Xin Xin a Mèxic.

La nacionalitat en els animals: l'os Panda

♦♦ Bernat Sacares Salas *

La diversitat de la fauna en el nostre món és immensa. De fet, els animals són part de les nostres vides, ja que des dels inicis de la humanitat ens han ajudat al nostre desenvolupament. A més, han estat la nostra companyia fins al punt de ser un element d'intercanvi diplomàtic

entre líders i països. Per exemple, Mongòlia que regala cavalls als dignataris que es reuneixen amb el seu president o d'altres casuals que ofereixen a altres líders animals ètnics del seu país a un altre com Filipines que va regalar àguiles moneda a Singapur per reforçar els seus llaços. De totes maneres, un cas a destacar és la Xina, que entre 1941 i 1984 regalava pandes a altres estats com a símbol de pau. Tot i que d'entrada, era un simple present, durant el

lideratge xinès de Deng Xiaoping, va decidir fer uns canvis en la coneguda com a diplomàcia dels pandes.

A partir d'aquest punt es va reconèixer la importància de l'animal al país i ja no es regalaven, sinó que es llogaven en un termini de deu anys. En aquestes condicions, s'assegurava de controlar aquests animals des d'un punt de vista polític (com una eina per la pau) i sanitari (controlar la salut delicada d'uns éssers vius fora del seu ecosis-

tema). Aquesta postura va afavorir als altres països que els posseïen, ja que era molt costós la compra de bambú, pel fet que aquest menja de mitjana uns 40 kg al dia, i ha de ser fresc. De fet, s'estima que per alimentar a una parella de pandes es necessiten uns 107.000 dòlars anuals segons el Zoològic d'Edimburg. Per controlar-los, se'ls hi va atorgar la nacionalitat xinesa a tots els pandes i a les cries que naixessin. Molts de països que en reberen com els Estats Units, Rússia o Regne Unit, els reconegueren com a símbol de diplomàcia i de pertinença a l'Estat xinès. L'única excepció fou a Mèxic, on nasqué una cria abans de la llei xinesa, nomenada Xin Xin amb nacionalitat mexicana.

* Historiador